

Nr 597

Av herr Svensson i Kungälv m. fl., *angående lydadsföreskrifter vid permittering från allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare.*

(Lika lydande med motion nr 507 i Första kammaren)

I 29 § i Kungl. Maj:ts stadga för allmänna vårdanstalter för alkoholmissbrukare finns intagen den bestämmelsen att »intagen må åtnjuta flitpenning för arbetsvilja och välförhållande enligt grunder som bestämmas av socialstyrelsen». Några sådana grunder har ännu ej blivit utfärdade, och det tillämpas därför helt olika regler om flitpengar på olika anstalter. Troligen kommer sådana bestämmelser att utfärdas så småningom. Nykterhetsvårdsutredningen lär ha för avsikt att föreslå enhetliga regler.

Flitpenningssystemet innebär emellertid att de intagna patienterna lämnar anstalterna efter 3—4 månader med mindre eller större belopp — på Gudhemsanstalten t. ex. med mestadels 200—500 kronor. Dessa pengar utgör tillräckligt mycket för att betala mat och husrum till första avlöningsdagen.

Anstalterna tillämpar i de flesta fall det systemet, att de lämnar patienten ett visst mindre belopp för att användas under hemresan medan resten översändes direkt till nykterhetsnämnden för dennas handhavande.

Emellertid kan inte nykterhetsnämnden och vederbörande övervakare kvarhålla pengarna om patienten själv pockar på att få dem. Så sker också, och pengarna användes — inte till mat och logi utan till den första krogsvängen.

Ett exempel skall nämnas. En intagen på en av våra anstalter fick 75 kronor kontant vid avresan medan resten, ca 150 kronor, översändes till nykterhetsnämnden i en av våra större städer där personen i fråga hörde hemma. Han protesterade redan vid avfärden för att han inte fick alla pengarna i sin hand. Hemkommen gick han genast upp till nykterhetsnämnden och kvitterade ut beloppet. Tjänstemannen på nykterhetsnämnden kunde ingenting annat göra än att under protester lämna ut pengarna. För alkoholmissbrukaren blev det genast en krogsväng. Om några dagar fick han arbete i en annan stad, men dit kom han fullständigt utblottad fyra dagar efter permissionens början.

Problemet som berörts här kommer troligen att accentueras under den närmaste framtiden, eftersom man på sina håll kanske kommer att övergå till regelrätt avlönat arbete, varvid de intagna själva får betala för kost och logi samt andra kostnader. Troligen kommer de då att vid permissionen förfoga över ännu större belopp.

I och för sig är det värdefullt att patienterna icke är blottställda vid hem-

komsten. De har gamla ouppklarade affärer att klara upp, och de behöver framför allt pengar till mat och logi till dess de fått sin första avlöning. Å andra sidan kan det inte ligga i nykterhetsvårdens intresse att patienterna förses med pengar, som i realiteten utgör inkörsporten till ett återfall i spritmissbruket.

Det vore därför lämpligt om nykterhetsnämnden eller övervakaren kunde ges rätt att i varje särskilt fall få disponera över dessa intjänta pengar och därvid kunna sörja för patienternas utgifter under den första tiden, som utan tvekan också är den svåraste för den permitterade.

Ehuru man skall ha klart för sig att problemet med eftervården inte är löslöst och att man ingalunda kan förhindra återfall med så enkla ingrepp som det här föreslagna, förefaller ändå de nuvarande förhållandena inte tilltalande.

Enligt vårt sätt att se föreligger det därför ett önskemål om bestämmelser som går ut på att patient som lämnar vårdanstalt för alkoholmissbrukare inte har mer pengar med sig än han behöver för sitt uppehälle under själva hemresan till den tidpunkt då han tidigast kan träffa övervakaren eller tjänstemannen på nykterhetsnämnden. Pengarna bör sedan handhas av denne.

Saken skulle troligen kunna lösas på det sättet att man i nykterhetsvårdslagens 51 § andra stycket bytte ut ordet må mot bör i satsen »vare sig övervakning anordnas eller ej, må anstaltens styrelse såsom villkor för permissionen meddela den permitterade lydadsföreskrifter, däri bestämmelserna i 36 § 2—4 stycket skola äga motsvarande tillämpning».

I 36 § andra stycket e) stadgas, att »lydnadsföreskrifter kunna innehålla att bemyndiga person, som nykterhetsnämnden i orten eller övervakaren finner lämpligt, att uppbära honom tillkommande arbetsförtjänst eller andra penningmedel, så ock att underkasta sig andra inskränkningar i fråga om förfogande däröver».

Ehuru vårdanstaltens styrelser sålunda har möjligheter att föreskriva sådana lydadsföreskrifter, som ger övervakaren eller nykterhetsnämnden rätt att innehålla bl. a. flitpengar, sker detta veterligt icke. En mera tvingande bestämmelse vore här på sin plats.

Givetvis kan det diskuteras om sådana här inskränkningar skall göras i den mänskliga friheten. Emellertid har man varit tvungen att vidtaga liknande åtgärder när det gäller alkoholmissbrukares sjukpenning, och i viss mån är det här diskuterade sakförhållandet jämförbart med den ändring som vidtogs därvidlag under förra årets riksdag.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts får vi härmed anhålla,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa att nykterhetsvårdslagens 51 § andra stycke måtte erhålla följande lydelse:

51 §

— — —
Vare sig övervakning anordnas eller ej, bör anstaltens styrelse såsom villkor för permission meddela den permitterade lydtnadsföreskrifter, därvid bestämmelserna i 36 § andra—fjärde styckena skola äga motsvarande tillämpning.
— — —

Stockholm den 26 januari 1961

Evert Svensson
i Kungälv

Karl-Gust. Andersson
i Storfors

Henry Allard

Tekla Torbrink

Lisa Johansson
i Skövde

Elsa Lindskog

Åke Zetterberg
